

creptus, publicavit abhinc quadriennium, Epocharum celebriorum nomine inscripto. Quem librum etiam allego propterea, ut cuique liceat, si libet, eorum de quibus acturi sumus, ibidem testimonia videre. Quænam proposito isti meo, de quo dixi, materia comparata magis poterat vide ri, super qua cum præstanti doctrina viro, M. Martinio verba conferrem, perquisitus num ex Sinensi forte regno, eodemque nunc Tartarico, similia pro curioso studio suo retulisset, per quæ evidentius & certius, quam antehac datum esset, Cathæi per idioma suum & mores dignosci possent? Quippe ut temporum usu vix quicquam est antiquius; ita & quæ primitus imposita iis fuerint nomina, tenacius servari solent.

Primo itaque rem experiri visum fuit in Cathæorum duodecim horis, in quas diem civilem ab illis distribui, Nasirodinus scribit: qui & singulas suo Cathaïcæ linguae nomine insignitas, Persicis sive Arabicis literis repræsentat. Vix tertium protuleram nomen, cum ut paululum conticescerem rogatus, exprompta doctrinæ virum reliqua ex Sinarum lingua & usu prosequentem ordine & recitantem audivi; omnia prorsus consona & eadem cum iis, quæ Nasirodinus Persa suis literis exarasset. Deinde alterum facturus periculum, quæstionem proposui de viginti quatuor partibus, in quas annum tropicum à Cathæis dividi prodidit idem author. Ubi eodem plane modo compertum fuit, Cathæorum & Sinarum res, & voces inter se ad amissim quadrare: atque insuper quid pro diversis anni tempestibus voces illæ, idiomati Cathæo adscriptæ significant, ex ipsa Sinensium lingua idem Martinus facillime expedivit. Quorum quidem rerum, quas ego ex Persa de Cathæis, ille ex familiari cognitione de Siniis, nihil ibi Tartaricum agnoscens, in medium contuleramus, ille idiomatis Persici, ego Sinici ignarus, æqualis per omnia symphonia utrumque nostrum, & alios, qui forte aderant, magna ac simul jucunda affecit admiratione. Utrisque tamen nostrum hoc molestum accidebat, pleniori harum rerum tractatione ob illam temporis angustiam nos excludi. Nihilominus is visus fuit vel breviculi hujus & interrupti colloquii fructus, qui mereretur ex privato publicus fieri communi literarum bono.

Ego vero apud animum perpendens, quantum lucis mihi, idque temporis momento pene, ab ejus viri peritia in abditæ

scientiæ caligine affulisset, quocunque conatu agendum duxi, ne tam opportunæ, ei que rarissimæ, cui par nulla deinceps speranda foret, occasione deessem. Quapropter monitus nec eam votis defuturam aut desideriis meis, si Antverpiam venire non graverer, ubi circiter octiduum Viro, quem conventum vellem, subsistendum esset, felicibus auspiciis & velut pernicibus alis illuc contendi. Ubi non minus, quam ante expertus fueram, literario instituto meo fau trix fese pandit humanitas. Ita quidem, ut quæ pro brevi temporis spatio præcipue investigare optarem, tum habitis sermonibus, tum librorum Sinicorum juvenisque Sinae, minime illiterati, facta copia, mihi visus sim omnino aut magna ex parte esse consecutus. Ac licet Ipse, qui cum de Cathæis egeram, discessum Antverpia, & se longin quiori itineri adornans, vix otii quid reliquum haberet; non piguit tamen ad ea, quæ de eorum temporibus scripto indicarem, ex similibus Sinarum libris scripto reponere proprias earundem rerum notas, & ex lingue Sinicæ usu, quæ Mandarina Lusitanis dicta totique imperio est communis, spe ciantes eo cum significatis suis appellatio nes. Nec etiam finunt me comites Musarum Gratiæ silere hoc loco, quas pro benevolentia singulari debo gratias magnifico & nobilissimo viro, D. Iacobo Edelherio, Syndico inclytæ Urbis: qui me, nunquam ante visum sibi nec forte cognitum, ad egregiæ domus suæ Sinense musæum, multiplici rerum varietate instructum, ultro & liberaliter invitavit; ubi & raro spectaculo oculos, & docta M. Martinii interpretatione animum, pascere atque oblectare possem. Deinde & in suburbanam villam suam, alterum velut Tusculanum, me deduxit; ubi extra interpellationes omnes, in convivali mensa, deambulatione jucunda, totaque amœna via, res nunquam ante perceptas de Sinensi regno uberioris exquirere atque intelligere liceret.

Ex itinere hoc domum reversus, quæcunque de Sinarum Kalendario inter alia didicissem, cœpi diligentius cum iis conferre, quæ à Mathematico Persa de Cathæorum temporibus prodita fuerunt. Quam exacte autem utrinque respondeant inter se fere consentiantque omnia, ex iis, quæ nunc sigillatim recensuri sumus, quam manifestissime liquebit. Ubi primum ob oculos ponentur Sinarum proprii characteres, quibus propositi nobis argumenti res signar solent.